

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace v přípravě budoucích učitelů

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Metodika výuky předmětu

**Sořvislá pax1
XPS1**

Autor metodiky

PhDr. Eva Koželuhová, Ph.D.

Cíl metodiky a zaměření úprav předmětu

Cílem této metodiky je poskytnout podrobnosti a doporučení k realizaci předmětu XPS1 Souvislá praxe 1, který je realizován na Katedře pedagogiky na Fakultě pedagogické Západočeské univerzity v Plzni. Předmět je určen studentům 2. ročníku studijního programu Učitelství pro MŠ a je realizován v letním semestru.

Cílem souvislé praxe je uplatnit získávané znalosti a dovednosti v praxi mateřské školy a reflektovat jejich odbornou úroveň. Tato metodika přináší popis a komentář ke všem úpravám, ke kterým bylo v rámci úpravy předmětu přistoupeno. Změny byly vedeny snahou maximálně podpořit rozvoj kompetencí studentů potřebných pro evaluaci a autoevaluaci jejich vlastní pedagogické práce a plánování jejich dalšího profesní rozvoje. Proto byly do programu předmětu přidány takové aktivity a nástroje, které jim umožní snáze reflektovat své pedagogické působení – plánování a realizaci vzdělávacích aktivit v mateřské škole, stanovení si dalších osobních profesních cílů a hodnocení míry jejich dosažení. Studenti jsou vedeni k samostatnosti a ke spolupráci.

Pro koho je metodika určena

Metodika je určena pro vyučující předmětu XPS1 Souvislá praxe 1 jako podpůrný nástroj pro realizaci konkrétních reflektivních a evaluačních aktivit.

Kdy byla metodika zpracována

Metodika byla zpracována v roce 2022.

Rozsah metodiky

Dokument je zpracován v rozsahu 9 stran.

Nově zařazené evaluační aktivity

Téma 1 Reflexe a sebereflexe učitele

Úkol 1 Analýza výukové situace

Zadání

Podívejte se na vybrané ukázky z pedagogické praxe. Následně zodpovězte následující otázky:

Popište, co na videoukázce sledujete?

(možné otázky: Jakým způsobem učitel komunikuje s dětmi? Jak řeší zobrazenou situaci? Co je v situaci to klíčové? apod.)

Porovnejte zhlédnutou situaci s jinou podobnou, se kterou jste se na předchozích praxích setkali.

Jak se podle Vás bude situace dále vyvíjet?

Co Vám osobně připadá z ukázky pro Vaši práci nejdůležitější?

Odpovědi napište a odůvodněte je. V odůvodnění se opřete o odborné argumenty.

Hodnocení

Splněno/Nesplněno podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu.

Forma evaluační aktivity

Individuální úkol v LMS Moodle.

Metodické pokyny pro vyučujícího

Pro nácvik analýzy jsou využívány videonahrávky s vybranými výukovými situacemi (řízená činnost a komunikace s dítětem v režimových momentech). Každý student dostane podrobnou zpětnou vazbu ještě před začátkem souvislé praxe přímo v prostředí Moodle. Při analýze ukázky student uplatňuje metodiku 3A – nejprve popisuje, co vidí, poté se zaměřuje na klíčové situace, tyto situace analyzuje a následně navrhuje další nebo alternativní postup směřující k optimalizaci výuky. Při hodnocení analýzy studenta sledujeme, zda došlo k zodpovězení všech otázek, zda student nezůstává pouze u popisné roviny, zda a jak zdařile využívá opory v podobě teoretických poznatků.

Úkol 2 Evaluační dotazník “Jak se cítím připraven”

Zadání

Pro úspěšné zvládnutí praxe je dobré si připomenout, co jsem se doposud během svého studia naučil, jaké jsem získal znalosti, dovednosti a zkušenosti. K tomu Vám pomůže rychlý sebehodnotící dotazník. Tento dotazník **vyplňte ještě před nástupem na souvislou praxi**. Pomůže Vám zamyslet se nad dosaženou úrovní předpokladů pro úspěšné absolvování praxe,

uvědomit si Vaše silné stránky, o které se můžete v průběhu praxe opřít. A také odhalit případné slabiny či oblasti, ve kterých se necítíte dostatečně jisti, na které se můžete během své praxe soustředit a požádat o pomoc svého mentora praxe.

Hodnocení

Splněno/Nesplněno.

Forma evaluační aktivity

Individuální úkol v LMS Moodle.

Metodické pokyny pro vyučujícího

Úkol by měl být splněn před vstupem na souvislou praxi. Studentům je třeba vysvětlit význam úkolu a motivovat je k jeho splnění. Nejde o “zkoušení”, ale o rekapitulaci poznatků a zkušeností, které již student má. V rámci úvodního setkání před praxemi proběhne diskuse se studenty, zaměřená na sdílení jejich zkušeností s dotazníkem – v čem se cítí připraveni, čeho se obávají, s čím by potřebovali pomoci. Umožníme vzájemnou vrstevnickou podporu.

Úkol 3 Odborná diskuse v rámci hospitace

Zadání

V rámci Vaší praxe Vás čeká hospitace oborovým didaktikem. Připravte si řízenou činnost pro děti v mateřské škole, kde jste na praxi, která se vztahuje k danému oboru. Po realizaci vzdělávací činnosti diskutujte s didaktikem o průběhu vzdělávacích činností, jejich výsledcích a možnostech Vašeho dalšího profesního růstu.

Hodnocení

Splněno/Nesplněno.

Forma evaluační aktivity

Individuální rozhovor.

Metodické pokyny pro vyučujícího

Hospitace studenta musí být ohlášena v dostatečném časovém předstihu. Při hospitaci didaktik do vzdělávací činnosti nezasahuje, je pouze pozorovatelem. Při hospitaci je vhodné využít metodu Vidím/slyším a dělat si průběžně poznámky do hodnotícího archu. Tyto poznámky budou tvořit základ následné společné diskuse. Nejprve dáme studentovi prostor, aby sám zhodnotil své působení – co bylo jeho cílem, z čeho má radost, co hodnotí jako úspěšné. Co naopak nevyšlo podle jeho představ a proč? Co by příště udělal jinak? Nejprve jej necháme zaměřit se na pozitiva vlastní práce. Poté studenta seznámíme s tím, co jsme pozorovali a necháme jej reagovat. Cílem diskuse je povzbudit studenta v jeho pedagogické práci, pomoci mu odhalovat jeho silné/slabé stránky, poskytnout mu případnou odbornou podporu a radu.

Úkol 4 Analýza vlastního pedagogického působení

Zadání

Během souvislé praxe natočte příklad Vaší pedagogické práce (řízené činnosti). Ukázek můžete pořídit více, pro analýzu však předložíte pouze jednu vybranou. Odkaz na videoukázku vložte do prostředí LMS Moodle a k ní připojte její analýzu. V ní se zaměřte na:

Popis situace – co jste dělala/a, jak děti reagovaly, co říkaly

Analýza situace – proč jste postupoval/a zvoleným způsobem, proč jste volil/a vybranou vzdělávací metodu, proč byla využita zvolená organizační forma, jak byly tyto volby efektivní/neefektivní, co bylo v situaci klíčové

Návrh alternativního řešení – co změnit, aby průběh a vzdělávací výsledky dětí byly lepší.

Hodnocení

Splněno/Nesplněno podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu.

Forma evaluační aktivity

Individuální úkol v prostředí LMS Moodle.

Metodické pokyny pro vyučujícího

Při analýze videozáznamu by měla být využita metoda 3 A, která studentovi umožní zaměřit se na důležité momenty ve vybrané situaci, a následně analýza vlastního pedagogického působení. Tento postup má napomoci hlubšímu uvažování nad průběhem a výsledkem vzdělávací činnosti. Na analýzu studenta bude poskytnuta písemná zpětná vazba v prostředí LMS Moodle. Kritéria hodnocení analýzy studenta jsou následující: došlo k zodpovězení všech otázek, student nezůstává pouze u popisné roviny, ale hlouběji reflektuje vlastní práci, relevantnost jeho postřehů.

Úkol 5 Stanovení dalších cílů profesního rozvoje

Zadání

Vytvořte si úvodní kapitolu Vašeho studentského portfolia „Já jako učitel“. Tato kapitola bude později součástí dokladového portfolia předkládaného u státní závěrečné zkoušky. V této kapitole definujte Váš ideální obraz učitele – jakým chci být. Dále dokladujte Vaši cestu profesního rozvoje. Při vytváření kapitoly využijte evaluačního nástroje „Na cestě ke kompetentnímu učiteli“; do portfolia zařaďte ty kartičky, které dokladují Váš dosavadní rozvoj (společně s důkazy – Vaše reflexe, příklady z praxe, ukázky Vaší pedagogické přípravy, fotodokumentace apod.). Také zaznamenejte Vaše profesní rozvojové cíle pro nejbližší období a způsob, jakým jich chcete dosáhnout. Při zpracování této sebereflexe můžete využít i další nástroje (např. Profesní kompetence učitele mateřské školy, Kompetentní učitel pro 21. století) či evaluační dotazník v prostředí Moodle.

Hodnocení

Splněno/Nesplněno podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu.

Forma evaluační aktivity

Individuální.

Metodické pokyny pro vyučujícího

Rozprava nad touto kapitolou bude součástí rozpravy nad profesním portfoliem. Nově bude akcentována sebereflexe studenta a jeho komentáře k předkládaným materiálům v portfoliu, a to ve vztahu k jeho rozvíjejícím se kompetencím. Cílem rozpravy bude diskutovat studentův rozvoj, jeho silné a slabší stránky a možnosti, jak se dále rozvíjet, včetně formulace dílčích cílů.

Téma 2 Pedagogické plánování

Úkol 1 Analýza výukové situace

Zadání

Podívejte se na vybrané ukázky z pedagogické praxe. Následně zodpovězte následující otázky:

Popište, co na videoukázce sledujete?

Možné otázky: Jakým způsobem učitel organizuje vzdělávací aktivitu? Jak motivuje děti k činnosti? Jaké volí vzdělávací metody? Jaké využívá didaktické pomůcky? apod.

Porovnejte zhlédnutí situace s jinou podobnou, se kterou jste se na předchozích praxích setkali.

Jaké úpravy vzdělávací činnosti (motivace, organizace, vzdělávací metoda, pomůcky) byste navrhli/a?

Co Vám osobně připadá z ukázky pro Vaši práci nejdůležitější?

Odpovědi napište a odůvodněte je. V odůvodnění se opřete o odborné argumenty.

Hodnocení

Splněno/Nesplněno podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu.

Forma evaluační aktivity

Individuální v prostředí LMS Moodle.

Metodické pokyny pro vyučujícího

Pro nácvik analýzy budou využívány videonahrávky s vybranými výukovými situacemi (kooperativní činnost, frontálně řízená činnost, skupinová činnost). Tyto videoukázky jsou v prostředí Moodle, kde bude student vkládat své odpovědi a dostávat zpětnou vazbu, a to v době před začátkem vlastní pedagogické praxe. Při analýze ukázky student opět uplatňuje metodu 3 A – nejprve popisuje, co vidí, poté se zaměřuje na klíčové momenty a následně

navrhuje další postup. Kritéria hodnocení: došlo k zodpovězení všech otázek, student nezůstává pouze u popisné roviny, ale situaci analyzuje; relevantnost navržených změn, opora o teoretické zdroje. Úkol je v mnohém podobný jako úkol č.1/téma 1, avšak zde se nezaměřuje na vystupování učitele (komunikace, jednání s dětmi), ale na oblast didaktiky předškolního vzdělávání.

Úkol 2 Hledání důkazů o učení dítěte – odborná rozprava

Zadání

Během souvislé praxe natočte příklad Vaší pedagogické práce (řízené činnosti). Můžete využít shodnou videoukázku, jakou připravujete pro plnění úkolu **Analýza vlastního pedagogického působení**. Následně společně s mentorem v rámci denní reflexe nahrávku analyzujte s tím, že se zaměříte na hodnocení míry dosažení stanovených vzdělávacích a výchovných cílů. Společně hledejte tzv. důkazy o učení – podle čeho poznáme, že došlo ke změně/posunu v důsledku vzdělávací aktivity?

Hodnocení

Splněno/Nesplněno hodnotí mentor praxe ve zprávě o průběhu souvislé pedagogické praxe.

Forma evaluační aktivity

Individuální.

Metodické pokyny pro vyučujícího

U tohoto úkolu je důležité, aby student již při plánování uvažoval nad tím, podle čeho bude vyhodnocovat naplnění stanovených cílů. Proto v rámci úvodního setkání před souvislou praxí na toto téma se studenty hovoříme, zkoušíme společně formulovat cíle a k nim stanovovat kritéria hodnocení míry jejich dosažení.

Úkol 3 Rozprava nad portfoliem

Zadání

Do svého studentského portfolia vložte materiály, kterými chcete dokladovat průběh Vaší souvislé praxe. Může jít o vzdělávací plán, Vaše denní přípravy, ukázky didaktických pomůcek, fotodokumentaci či doklady o průběhu praxe. Všechny vložené materiály musí obsahovat Vaši reflexi a komentáře. V nich se odrazí Vaše osobní vnímání úspěšnosti souvislé praxe – co se Vám dařilo, s čím jste spokojen/a méně, co byste příště dělal/a jinak, jaké závěry si z Vašeho působení vyvozujete – jaké jsou Vaše další profesní cíle, na co se chcete zaměřit a proč. Vytvořený materiál naskenujte (či vyfoťte) a vložte do prostředí LMS Moodle.

Hodnocení

Splněno/Nesplněno podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu.

Forma evaluační aktivity

Individuální úkol v prostředí LMS Moodle.

Metodické pokyny pro vyučujícího

V profesním portfoliu budou kromě materiálů ze souvislé praxe (vzdělávací plán, denní přípravy, ukázky didaktických pomůcek a dokladů o průběhu praxe) obsaženy reflexe a komentáře studenta k jednotlivým materiálům a z nich plynoucí cíle rozvoje profesních kompetencí v oblasti plánování vzdělávacího procesu, jeho řízení, přípravy prostředí a pedagogického hodnocení, které si stanoví. Nově bude akcentována sebereflexe studenta a jeho **komentáře** k předkládaným materiálům v portfoliu, a to ve vztahu k jeho rozvíjejícím se kompetencím. Nad portfoliem bude vedena rozprava v rámci závěrečné odborné diskuse v rámci kolokvia.

Úkol 4: Odborná diskuse v rámci kolokvia

Zadání

Přineste si své studentské portfolio. Promyslete, jak byste komentoval/a svou konkrétní zkušenost s mateřskou školou. Do jaké míry vzdělávací podmínky odpovídají požadavkům RVP PV? Je v souladu ŠVP mateřské školy s RVP PV? Jak je přistupováno ke zpracování TVP? V čem byly silné stránky školy? V čem slabé? Co Vás inspirovalo? Co byste navrhoval/a změnit a jak?

Hodnocení

Splněno/Nesplněno podle rozsahu a úrovně zpracování úkolu.

Forma evaluační aktivity

Skupinová diskuse.

Metodické pokyny pro vyučujícího

Nejprve se studenty vedeme diskusi nad obecnými skutečnostmi z praxe v kontextu teoretických poznatků. Vyučující dává prostor pro diskusi studentů, ve vlastních komentářích je zdrženlivý. Diskusi moderuje – přináší témata, klade otázky. V druhé části studenti představí svá portfolia a reflektují svou praxi. Vyučující vystupuje v roli moderátora a dává prostor pro vrstevnické hodnocení a vzájemnou zpětnou vazbu.

Nově použité evaluační nástroje

Videoukázky výukových situací v prostředí Moodle, evaluační nástroj “Cesta ke kompetentnímu učiteli”, evaluační dotazník v prostředí Moodle.

Způsob ověření evaluačních aktivit

Evaluační aktivity byly ověřeny ve výuce v letním semestru akademického roku 2021/2022.

Použitá literatura

KORTHAGEN, F. A. J., 2011. Jak spojit praxi s teorií: didaktika realistického vzdělávání učitelů. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-221-5.

MŠMT. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. 2021.

SLAVÍK, Jan, HAJEROVÁ MÜLLEROVÁ, Lenka, SOUKUPOVÁ, Pavla a kolektiv, 2020. Reflexe a hodnocení kvality výuky. Plzeň: Západočeská univerzita, Fakulta pedagogická. ISBN 978-80-261-0920-4.

SVOBODOVÁ, Eva a Miluše VÍTEČKOVÁ, 2017. Osobnost předškolního pedagoga: sebereflexe, sociální kompetence a jejich rozvíjení. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1243-0.

SYSLOVÁ, Zora, 2017. Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi. I. vydání. Brno: Masarykova univerzita. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 978-80-210-8475-9.

SYSLOVÁ, Zora a Lucie ŠKARKOVÁ, 2015. Rámec profesních kvalit učitele mateřské školy. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-7882-6.

SYSLOVÁ, Zora a Lucie ŠTĚPÁNKOVÁ, 2019. Třídní projekty v mateřské škole. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1480-9.

ŠKARDOVÁ, Miroslava, 2020. Plánujeme spolu. Průvodce plánováním s respektem k potřebám každého dítěte v MŠ. Step by Step, o.p.s. ISBN 978-80-907802-1-7

Kompetentní učitel 21. století: Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA. Praha, Step by Step ČR, o.p.s., 2011. Dostupné z <https://www.zacitspolu.eu/podpora-skolam/metodicke-materialy-a-publikace/>